

O I S

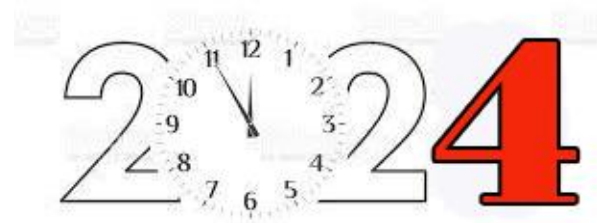
O V I N Y

Nepostradatelný informační a inspirační zdroj pracovníků býv. OIS

Pravicový, liberálně-konzervativní chem.inž. občasník. Založeno r. 1996

Slovo úvodem

Tak tu zase máme nový rok. Také vám připadá, že ten minulý jsme vítali teprve nedávno. No počítá nás svojí přestupností, tak uvidíme, co nám přinese. Ale střízlivě uvažující člověk tuší, že toho na výběr moc

mít nebude. Ale, dnešní rozkolísaný svět umí překvapit. Nabízí řadu chaotických řešení a málo těch stabilních, řečeno inženýrskou terminologií. No, dejme mu šanci.

Motto

„Začátek je tou nejdůležitější součástí každé práce.“

Z citátů, reklam, inzerátů a...

„Alespoň jednou za rok navštiv místo, kde jsi nikdy předtím nebyl.“ *Dalajláma*

„Když si budete s někým hodinu hrát, dozvíte se o něm víc, než kdybyste s ním rok diskutovali.“ *Platon*

„Existují pouze dva dny v roce, kdy nemůžeme udělat vůbec nic. Jedním je včerejšek a druhým zítřek. Proto je dnešek tím správným dnem, kdy má člověk milovat, konat a žít.“ *Dalajláma*

„Dřív si blbec přinejmenším jednou za rok uvědomil, že je blbec, ale dneska ani nápad.“ *F.M. Dostojevskij*

„Rok 1916 byl prokletý, 1917 bude zajisté lepší!“

Ruský car Mikuláš II. Alexandrovič

„Nejen, že se desinformace nekontrolovatelně šíří, ale ony se někdy nekontrolovatelně stávají pravdou.“

„Existují tak absurdní nápady, že jim může věřit pouze intelektuál.“ *George Orwell*

Víte, že?

- Během téměř celých dějin rodu *Homo*, starého zhrubab 3 miliony let, žilo vedle sebe několik druhů a poddruhů lidí a řada z nich se i pářila. Dnešní lidstvo tudíž tvoří vlastně populace mezidruhových kříženců.
- Poločas rozpadu bezdětného páru ve společné domácnosti jsou čtyři roky. Když mají svatbu a jedno dítě, poločas rozpadu se prodlouží na deset let. Další děti ho prodlouží zhruba o dalších deset let. Vztah na dálku se rozadá do půl roku.
- Hlavním ukazatelem spokojenosti ženy ve vztahu je její hovornost, ne vášnivost při sexu. Když pořád něco povídá, brebentí se širokou intonací, je pravděpodobně spokojená. Když zmlkne, nebo nedejde začne odsekávat morzeovkou na jednom tónu je zle.
- V neděli devátého října 2022 přesně ve 15:21 SELČ zaznamenaly družice kolem Země extrémně jasný a dlouhotrvající záblesk záření gama. Byl to pravděpodobně nejjasnější gama záblesk, jaký jsme kdy detekovali. Záblesk byl tak jasný, že oslepil většinu přístrojů pro měření gama záření ve vesmíru, což znamená, že nemohly přímo zaznamenat skutečnou intenzitu záření. Zemská ionosféra byla výbuchem na několik hodin narušena. Byl to důsledek exploze hvězdy našťastí vzdálené téměř dvě miliardy světelných let. <http://jdem.cz/fj2ku8>

Zajímavé úlohy

Délka úhlopříčky čtverce se stranou o délce jedna je iracionální číslo, jenže u čtverce, jehož úhlopříčka má délku jedna, je iracionální zase jeho strana.

Zahrada má tvar čtyřúhelníka o stranách 200, 160, 126 a 90 metrů. Uprostřed zahrady je studna, která je stejně vzdálena od všech čtyř rohů zahrady. Jaká je rozloha zahrady?

Ne každému čtyřúhelníku lze totiž vrcholy kružnicí opsat nebo do ní vepsat. Třemi body proložíte kružnicí vždy (těmi na přímce o nekonečném poloměru), ale čtyřmi už ne vždy.

Proč dobře už bylo

Dnes se najde asi jen málo lidí, kteří by toto tvrzení rozporovali. Měli jsme se až moc dobře a najednou je to pryč. Proč? Po rozpadu bipolárního světa USA a SSSR koncem minulého století se politické napětí uvolnilo a zůstal jen jeden světový hegemon a to Spojené státy. Přestalo se politikařit a začalo se obchodovat. Ti silní pochopili, že expanzi je mnohem efektivnější provádět penězi, než zbraněmi. Prosadil se koncept globalizace, který se osvědčil už na úsvitu kapitalizmu, kdy Angličané směnili své textilní stroje za výborné portugalské víno. Ať se výroba přenesla tam, kde je to nejvýhodnější a vyspělý dopravní systém a logistika řízená informačními technologiemi umožní, aby bylo všechno všude včas. A ono to fungovalo. Globalizace vyhovovala bohatým, ale poskytla příležitost i mnoha novým hráčům. A ceny byly výhodné.

USA musely logicky vykonávat i roli světového čteníka, protože OSN s právem veta rozhodujících hráčů se ukázala bezzubá v řešení zásadnějších konfliktů. Ony ji vykonávaly i dříve a dvakrát v minulém století zachránily Evropu. Když je ve třídě jeden hegemon, tak tam bývá i pořádek, ale běda jak se tam vytvoří více soupeřících center. A to se ve světě opět stalo, když jako důsledek globalizace některé státy zbohatly. Prosperovala zejména Čína, ale i Rusko se ekonomicky vymanilo z krize a prodávalo své nerostné bohatství. Začalo se opět soupeřit a přetlačovat se. S ekonomickou mocí přišly i imperiální ambice. Vliv Západu posunout co nejvíce na východ, Čína vzala Západu ekonomicky Afriku a začala pokukovat po ekonomicky úspěšném Taiwanu, když už spolkla Hongkong. Rusové nechtěli být jen dodavatelé surovin a začali nostalgicky vzpomínat na moc Sovětského svazu. Vyvrcholilo to až vpádem na Ukrajinu a dnes prostřednictvím statečných Ukrajinců de facto válčí Západ s Ruskem.

Rusko si stále myslí, že díky největšímu nukleárnímu arzenálu je světovou mocností, ale atomové zbraně samy o sobě nestačí. Musí být podloženy i ekonomikou, protože války nakonec nevyhrávají armády, ale ekonomika, jak ukázala i druhá světová válka. Atomové zbraně totiž prakticky nelze moc použít, jsou jen tvrdou hrozbou a zabezpečují, že jejich vlastníci nemůže totálně prohrát, protože by mohl vzít ostatní s sebou.

Dalším faktorem, který narušil poklidnou hospodářskou idylu počátku století, byla zelená hysterie, reagující na postupnou změnu klimatu. Místo přizpůsobování se, mu vyhlásila válku. A to něco stojí a ne málo. Přeorientace průmyslu na obnovitelné zdroje vyžaduje spousty transformačních nákladů a nové zdroje nejsou tak efektivní a koncentrované, jako ty tradiční fosilní. Zatím se to míjí účinkem, protože rozvíjející se svět pokračuje v tradici a Evropa se svými 10% znečištění svět nevytrhne. Jen zchudne a ztrácí konkurenceschopnost.

Navíc jsme si zvykli žít na dluh k budoucím generacím. Zmocnil se nás pocit, že na blahobyt máme tak nějak nárok. Málokterý stát má vyrovnaný nebo dokonce přebytečný státní rozpočet. Mít dluhy přestalo být hanlivé a stigmatizující. Rodina musí dluhy splatit, jinak zbankrotuje. A státy ne? Kdy

věřitelé ztratí trpělivost? Mají trpělivost a vydělávají v dobách tučných, ale jak se zachovají v letech hubených?

A smrtelnou ránu našemu blahobytu zasadila pandemie covidu spolu s válkou na Ukrajině. Náhle nebylo možné všechno dovážet odkudkoli, něčeho začal být nedostatek a ceny šly nahoru. Vše nebylo pro všechny a došlo na to, že košile je bližší, než kabát. Lidé si náhle uvědomili, že globalizace může fungovat jen ve spřáteleném světě, kde se sice protagonisté nemusí milovat, ale chtějí spolu čile obchodovat. Najednou byl problém, že léky, čipy či další klíčové položky se vyrábí kdesi daleko a nejsou volně k dispozici. Mohou se stát položkou nátlaku. S Ruskem nekamarádíme, tak jsme s nimi přestali obchodovat, byť nám to v energiích činí velké problémy a ukusuje část blahobytu. S Čínou to udělat nejde, protože ovládá některé klíčové sektory (větrné turbíny, solární články...) a jde o rozhodující objem zboží. Postupně přicházíme na to, že je třeba vracet klíčovou výrobu domů do Evropy a to také něco stojí a je to běh na dlouhou trať. Politické soupeření prostě ničí ekonomickou spolupráci.

Nadále nás oslabuje i trvalý migrační tlak ze zaostalých či postižených částí světa a my zhýčkaní humanitou nevíme, jak mu efektivně čelit. Bylo tomu i mnohokrát v minulosti a historie ukazuje, že nájezdníci byli prakticky vždy nakonec úspěšní. Keltové a další by mohli vyprávět.

Pragmatičtí američtí politici přiznávají, že Amerika nemá přátele, ale jen spojence. Je to logické, protože při rozdělení světa na státy musí politika každého státu směřovat ke zvyšování dobra pro tento stát. Není to o nějakém přátelství se, ale o soutěžení. Vždy jsou si státy v něčem konkurenti. Můžeme to dokumentovat na našem vztahu s Německem. Dnes jsme spojenci, protože se Německo chová solidně, reflektuje historické souvislosti a poskytuje nám rozhodující hospodářský odbyt. Naproti tomu s Ruskem nejsme spojenci, protože se nechová solidně a stále nostalgicky vzpomíná na časy, kdy nám diktovalo. Snad jediný opravdový přátelský vztah máme se Slovenskem, díky tomu, že bylo dlouho naší součástí. Pokud to prezident Pavel a premiér Fila nepřeženou s reakcí na výsledky posledních slovenských voleb, bude to tak i nadále. Ale i kdyby to přehnali, tak to nic nezmění na vztahu obyčejných lidí. Spojencem se stát stává proto, že je to pro něj výhodné, jako třeba naše členství v NATO, nebo proto, že si nemůže pomoci, jako tomu bylo při naší účasti v bloku Sovětského svazu.

Světové společenství je zvláštní složitý systém, ve kterém žijeme, ale přitom mu dokonale nerozumíme. Ani rozhodující protagonisté přesně nevědí, co jejich akce přinese a vyvolá. Je to často chaotický systém, který připomíná vrtkavé počasí. Špatně se předpovídá a nepatrné příčiny mohou mít nedozírné následky. Epochy přinášející win-win řešení, ze kterého prosperují všichni, jako byl počátek století, jsou střídány epochami sobeckými, kdy vítězí snahy získat prospěch na úkor druhého. Najednou nejde už jen o blahobyt a my se teď znepokojivě ptáme, zda současná situace nevyústí v celosvětový konflikt?

Zaděláno máme na pořádnou řadu problémů a světlo na konci tunelu zatím ani neprobleskává. Bylo by škoda, kdyby počátek století měl zůstat výjimkou a vzdálenou milou vzpomínkou. Obyčejní lidé s tím moc nenadělají. Jen by ve volbách, pokud volit můžou, měli vybírat ty rozumnější mocipány..

Konec spirituality

Mou jógovou podložkou se stala země pod nohama. Mým oltářem se stal kavárenský pult, vtip vyměněný s baristou, přátelský úsměv postupně vítězí nad zamrzlým obličejem, a celý svět, který má zájem. Mým chrámem je obchodní dům, čekárna u zubaře, klidná ranní louka s jemným žlutým slunečním světlem a čerstvým vzduchem. Mým guru je kručení v bříše, melancholie večera, naděje i zoufalství

nepřikrášleného bytí. Není třeba nic přidávat. Mým osvicením je obyčejný okamžik, světský prožitek prosáklý sladkým nektarem mé pozornosti. Mým východiskem je dech a dech je i mým cílem. Součástí mého rodokmenu je hladová kočka, jež mě zdraví při návratu z večerní procházky, jde kousek se mnou a přitom se otírá svým kožíškem o mou holeň. Má srst jemnou jako kašmírová příkrývka mé babičky, do které nás za chladných večerů balila. Srst se stává kůží, kočka se nonšalantními pohyby vydává prozkoumat vyhozený obal od bagety a já jdu dál. Má spiritualita je hluboko v zemi, v jejím bahně, horku, v jejích útrokách, ve zvláštním i nepohodlném, ve stesku po mámě i v odvaze vstoupit do neprozkoumaných krajín mé psyché. Je v touze po domově a ve šťastně vyčerpaném návratu. Moje blaženost nespočívá v ničem, co by mohla uchopit moje mysl, i kdyby hledala milion roků. Má radost je prostá, jako radost těch, kteří žili život naplno a jsou připraveni zemřít. Ulehnu na louce, batoh jako polštář, zajedu prsty do hedvábné, lepkavé trávy, a celý můj život splyne v jeden jediný okamžik, vzpomínku i momentální vjem, a i to se vzápětí rozplyne, i se mnou. Je jen louka, jemné žluté světlo, čistý osvěžující vzduch, naděje i příslib, plnost i milosrdenství. Nehleďte mě. Nenačkejte mě, a pokud ano - nepoznáte mě. Jsem neviditelný, neboť jsem se stal vším, co je viděno, vším, co je poznáno i stále nepoznáno. Nepraktikuji spiritualitu. Rozpadl jsem se, rozložil, vykostil a znovuzrodil, znovu se stal člověkem, beztvárovou formou. Povstal jsem znovu, neoddělitelný od všedního, vzkríšený smíchem ptáků sedících za úsvitu na elektrickém vedení.“ — Jeff Foster 1980

Dědictví neandrtálců

Každý z nás má v sobě i kus neandrtálce. A to 1-3 % našich genů. Každý něco trochu jiného. Získali jsme schopnost vzdorovat mrazivému počasí. V našem rodu ovšem nemáme mitochondriální informaci neandrtálců. Ta se dědí jen po matce a to znamená, že k páření, z něhož vzešli potomci schopní se dále množit, docházelo zřejmě pouze mezi ženami archaických lidí a mužskými příslušníky neandrtálců. V opačném případě byla mezi druhy pravděpodobně nějaká reprodukční bariéra.

Po neandrtálcích jsme zdědili světlou barvu kůže, protože naši předci přicházející z Afriky měli kůži jen tmavou. Světlá barva kůže umožňovala dostatečnou tvorbu vitamínu D. Dali nám, ale i schopnost světlé pokožky se na slunci spálit a také sklon k obezitě. Ženy s neandrtálskou variantou progesteronového receptoru mají větší počet dětí. Zdědily totiž menší krvácivost během prvních měsíců těhotenství, a tedy také menší tendenci k spontánnímu potratu. Máme po nich i některé spánkové poruchy. Pomohli nám zlepšit imunitu, ale zaplatili jsme za to sklonem k autoimunitním chorobám. Vědci podezřívají, že i sklon k cukrovce máme po neandrtálcích. Muže obdarovali sklonem k plešatosti.

My jsme na oplátku přispěli k jejich vyhubení před 40 000 lety. Podle jedné z teorií se na vyhynutí neandrtálců mohla podepsat i tzv. *Lachampská událost* před 41 400 lety, neboli rychlé přepólování magnetických pólů Země, které se tehdy neobvykle rychle po 250 letech vrátilo. To mohlo zeslabit ochranné magnetické pole planety a zvýšit úroveň kosmického a UV záření. To mohlo následně vyhnat lidi z rozlehlých plání do úzkoprofilových jeskyní a vyvolat o ně konkurenční boj. Před 28 000 lety, žilo na území Česka jen asi tisíc lidí a po celém světě jen asi 100 000.

dle netu

Čas bilancování

Počátek roku už je takový, přijímáme předsevzetí, která nám ovšem dlouho nevydrží a bilancujeme. Bilancovat svět kolem nás je teď smutné a tak zbývá člověk sám. Navíc se říká, když se sám nepochválíš, nikdo to za tebe neudělá. Nemohu za to, že jsem v životě šťasten a spokojen. To je spíše, než výslednicí vnějších okolností, dáno ustrojením mozkové tkáně a rovnahou neurotransmiterů. A také tomu musí jít člověk trochu naproti.

Ve svých prakticky už 78 letech mám stále dost svých zubů, abych ukousal dostatek stravy. Poznávám členy své rodiny i většinu známých. Vlasy už nepotřebuju, mám čepici. Díky umělým čočkám vidím dobře nablízko i do dálky. I když stále ještě vím, že rychlost reakce s teplotou roste a umím vyřešit diferenciální rovnici, tak se se mnou na stará kolena udal přerod

v publicistu. Na 290 publikovaných článků na *Neviditelném psu* mluví za vše. Pokud to ovšem někdo čte a nezavání to grafomanstvím. Umím nakládat výborné okurky, které si celé příbuzenstvo pochvaluje a navíc je sterilizuji i s kovovým víčkem v mikrovlnné troubě (5 min.). Rád upravuji videa na PC. No dobrý, ne? Co v mém věku víc. Tak ať to ještě chvílku vydrží.

Internet

Služby internetu používá už více než 63 % všech lidí na Zemi, tedy více než pět miliard lidí. 5,48 miliardy lidí na celém světě používá mobilní telefon, což odpovídá 68,6 % celkové světové populace. Chytré telefony představují zhruba 4 z 5 dnes používaných mobilních telefonů. Na celém světě je dnes 4,74 miliardy uživatelů sociálních sítí, což odpovídá 59,3 % celkové světové populace. Pokud se však zaměříme pouze na „způsobilé“ uživatele (ve věku 13 a více let), údaje naznačují, že zhruba tři čtvrtiny všech lidí, kteří mohou používat sociální média, již tak činí. A teď tam ještě stále více začíná rádit umělá inteligence.

Uživatelé na internetu denně tráví průměrně 6 hodin a 37 minut, což znamená, že typický uživatel internetu tráví více než 40 % své doby, kdy nespí, online. Nejvíce času online tráví uživatelé v Jihoafrické republice (10 hodin a 7 minut) a pokud bychom se zaměřili na tuzemské uživatele, tak zjistíme, že proti rekordmanům je to pouze 6 hodin a 10 minut, což je méně než celkový průměr.

dle netu

Jak je to se jmeninami?

Když máme svátek, tak si tak nějak myslíme, že to s námi slaví jmenovci po celém světě. Ale není to tak. Platí to jen u starších, tak nějak biblických jmen. Ta bývají zakotvena v tradičních kalendářích. Podívejme se třeba na 20. leden:

ČR: Ilona

Slovensko: Dalibor, Sebestián

Chorvatsko: Fabijan, Sebestijan

Estonsko: Hendrika, Henna, Henriete, Jete

Bulharsko: Efimir, Evtim, Momchil

Německo: Fabian, Sebastian, Elisabeth, Ursula, Jakob

Litva: Daugvydas

Lotyšsko: Algirtis, Oigeits

Irsko: Fechin, Cronan, Aona, Fergus

Řecko: Evthymios, Thymios

Obrázky od AI

Nechal jsem pro vás udělat umělou inteligenci zvláštní pražské panorama. Uděláte to na bing.com/create

Stačí se jen přihlásit k účtu u Microsoftu a pak už jen slovně zadávat, jak má

obrázek vypadat. Lze to i česky, AI si to přeloží. Zadal jsem něco jako odlesk zlata na pražském panoramatu. Zdá se, že se nám realita stále více posouvá do virtuality.

Novoroční oslavy

Kdysi se příchod nového roku slavil hlavně na jaře. Nové zrození přírody. Bylo tomu tak v Mezopotámii i v Římě. Důvodem pro posun nového roku na začátek ledna se stala válka. V polovině 2. století vypuklo v římské kolonii na území dnešního Španělska rozsáhlé povstání. Senát proto rozhodl, že noví konzulové se ujmou vlády již na začátku ledna, aby jeden z nich mohl odcestovat do Španělska a připravit se na boj. Tím se posunul úřední začátek nového roku v Římě právě na začátek ledna.

Ačkoli mají oslavy nového roku dlouhou historii, moderní tradice, které se s přelomem roku pojí, mají historii poměrně krátkou. Závěr prosince a první lednový týden jsou pohledem církve, která dlouhou

dobu hrála hlavní roli v rozhodování o tom, jaké oslavy jsou přípustné, dobou vánočního klidu. Na bujaré oslavy nového roku se tak dlouho pohlíželo odmítavě. Většina tradic se tak začala formovat až v posledních stoletích a některé jsou s námi jen několik desítek let.

Novoroční ohňostroj patří k tradicím, které jsou se začátkem roku spojovány nejdéle. Ohňostroje a petardy se po staletí pojí s oslavami nového roku v Číně. Tamní alchymisté už někdy v devátém století zvládli při hledání elixíru věčného života vyrobit první střelný prach. Dnešní zelená církev se ovšem snaží ohňostroje z ekologických důvodů spíše omezovat.

Pověry říkají, že na Silvestra by se mělo pořádně uklidit, vyžehlit a poskládat prádlo, aby člověk vstupoval do nového roku s čistým štítem. Na Nový rok byste naopak úklid řešit neměli, protože například zametáním si můžete na Nový rok vymést štěstí.

Řada asijských kultur používá dodnes své lunisolární kalendáře a v řadě zemí se tak slaví lunární nový rok. Ten se slaví při prvním novoluní a připadá většinou na přelom ledna a února.

z netu

Paradox časoprostoru

Jak by se jevil časoprostor vnějšímu pozorovateli? Tedy patrně tomu v 4 nebo 5D. Mohl by si ho prohlížet kdekoli v čase i prostoru? Vidět ho vcelku? Sáhnout kamkoliv? Vracet se na libovolné okamžiky? Co paradox zásahu? Mohl by měnit minulost? Byl by to „bůh“ časoprostoru. Neměl by před sebou naši „tmu“ v budoucím čase. To ale také předpokládá, že časoprostor je už „hotový“ od velkého třesku až po konec věků a my jim jen proplouváme. Také může však být „dynamickým“ tělesem, které se neustále mění. Tedy doufejme, že jen od přítomnosti do budoucnosti.

Pomineme-li lineární nekonečno, tak u všech zakřivených a uzavřených vzniká pocit nekonečnosti jen nedokonalostí vnímání. Nemožností postřehnout zakřivení a uzavření! Vzniká vždy a je nějakou obecnou zákonitostí? Třeba, že vnitřní entita nemůže zcela vnímat celý svůj prostor?

Řešení úlohy: Studna je středem opsané kružnice k danému čtyřúhelníku. Jde tedy o tětivový čtyřúhelník

$$S = \sqrt{(s-a)(s-b)(s-c)(s-d)} = 19\,008\text{ m}^2$$

$$s = \frac{a+b+c+d}{2}$$

Pokud teď najdete v OISovinách hypertextový odkaz na nějaký článek (bývá modrý), nemusíte už pro zobrazení kopírovat odkaz do prohlížeče, ale stačí, když na něm [kliknete](#). Vše pro vaše pohodlí.

A slovo závěrem

Rozlučte se vesele a bujaře s odcházejícím rokem, zaslouží si, aby už skončil. Moc nás nepotěšil, ale byl kusem našeho života. Ovšem v našem věku bychom už měli dbát na svislou polohu a držet ji gravitací i alkoholu navzdory. Být gastronomicky střídmi. O půlnoci si douškem vychlazeného sektu přiřkněte se svými drahými a vzpomeňte těch, co už jsou jen ve vzpomínkách. Víc udělat nemůžete ...

No a přání do nového roku symbolizuje následující obrázek. Ať máme co jíst i když na tácku nám to asi nikdo nenaservíruje a ať vše kolem nás není jen tak „hnědavé“ jako na obrázku. Zkusme se usmívat.

Však vy už víte, co s ním uděláte, že? Tak ať se vám to daří a jste to vy, kdo určuje běh vašich důležitých událostí. A ať jsou to hlavně ty, co vytváří úsměv a dávají pocity štěstí. Vám i okolí.